

Отже, проведене дослідження показує наявність подібних ознак у процесі адаптації як студентів коледжу, так і університету. Найбільш успішно проходить соціальна адаптація до навчального та педагогічного колективу. Це важливо, оскільки теперішні студенти як майбутні учителі початкових класів будуть працювати в шкільних колективах, які динамічно змінюються. Виникають певні дидактичні труднощі у першокурсників коледжу та університету (новизна у процесі навчання, нові форми і методи організації навчання, вміння навчатись самостійно тощо) та проблеми, які зумовлені новими умовами студентського життя (незвичний режим життєдіяльності, ведення власного бюджету тощо).

Література

1. Балл Г. А. Понятие адаптации и его значения для психологии личности / Г. А. Балл // Вопросы психологии. – 1989. – №1. – С. 92-100.
2. Зданевич Л. В. Адаптація студентів педагогічних училищ до нових умов життєдіяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. В. Зданевич. – К., 2003. – 22 с.
3. Михайлишин Г. Й. Соціальна адаптація студентів до умов навчання у вищих закладах освіти / Г. Й. Михайлишин, Л. В. Серман // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2007. – Вып. № 11. – С. 156-159.

УДК 378:373.211.3:502

Гецько Олександра Степанівна, магістр спеціальності
«Дошкільна освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник - канд. пед. наук, доцент Пинзеник О. М.

СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СФЕРІ «ПРИРОДА» МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Необхідність модернізації сучасної освіти спонукає вчених до обґрунтування та пошуку способів реалізації компетентнісного підходу в освіті. І змістовна, і процесуальна складові компетентнісного підходу спрямовані на досягнення нового цілісного освітнього результату, який віддзеркалює підсумок одночасного засвоєння змісту освіти й розвитку особистості, що опанувала значущий для неї зміст. В умовах компетентнісного підходу здебільшого акцентують увагу на результаті навчання; при цьому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері. Із цих позицій українські вчені Л. Сохань, І. Єрмаков [1] запропонували концепцію педагогіки життєтворчості й визначили життєву компетентність як знання, уміння, життєвий досвід особистості, необхідні для розв'язання життєвих завдань і проблем, продуктивного здійснення життя як індивідуального проекту. Життєва компетентність передбачає свідоме ставлення до виконання різних життєвих і соціальних ролей

Серед міжнародних експертів з питань реформування освіти та науковців поширеною є думка щодо потреби визначення, відбору та ґрунтовної ідентифікації обмеженого набору компетентностей, які є найбільш важливими, інтегрованими, ключовими. Експерти Організації економічного співробітництва та розвитку ключовими компетентностями визнають такі, що є важливими для багатьох сфер життя та забезпечують успішне життя особистості й ефективне функціонування суспільства. О. Савченко [3] зазначає, що ключові компетентності мають рухливу структуру, залежать від пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей і можливостей самовизначення особистості в соціумі. Це може конкретизуватися як підготовка учнів до життя, розвиток їхніх інтелектуальних і творчих здібностей, опанування знань, актуалізація вмінь щодо практичного застосування знань. Л. Хоружа [4] наголошує, що нині сутність поняття «ключові компетентності» стосується не тільки змісту освіти, а передбачає формування в молоді певних навичок для життя й діяльності в соціальній сфері суспільства.

За своїми базовими характеристиками: універсальність, відкритість, відповідність потребам простору і часу, – компетентнісний підхід дає змогу здійснювати навчання людини

на всіх рівнях освіти протягом життя. Реалізація ключових компетентностей у змісті освіти, здійснення відповідного моніторингу якості освіти в європейських країнах відбувається поступово, науково обґрунтовується, супроводжується широким обговоренням фахівців і педагогічної громадськості.

Українські вчені зробили значний внесок у розроблення проблеми компетентнісного підходу в освіті. За результатами діяльності робочої групи українських науковців і практиків (О. Савченко – керівник, Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, С. Трубачова) досліджено теоретичні й прикладні питання реалізації компетентнісного підходу в освіті України. У результаті запропоновано такий перелік ключових компетентностей: навчальна (уміння вчитися), громадянська, загальнокультурна, інформаційна, соціальна, здоров'язберігаюча, які деталізуються в комплексі знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень, здатностей за навчальними галузями й життєвими сферами учнів [2].

На думку О. Савченко [3], вибір найважливіших загальних компетентностей (ключових) має відбуватися на фундаментальному рівні, з урахуванням актуальних світоглядних ідей щодо суспільства й індивідуума та їх взаємодії. Також має бути врахований вплив культурного та інших контекстів того чи іншого суспільства і країни.

Отже, у сучасній науці спостерігаємо стійку тенденцію утвердження не лише поняття «компетентнісний підхід», а й осмислення його сутності, адже реалізація цього підходу ґрунтується на розумінні, що прогрес людства залежить не стільки від економічного зростання, скільки від рівня розвитку особистості. Сучасні концепції педагогічної освіти базуються на ідеях розвитку людських ресурсів та саморозвитку освітніх інституцій і суб'єктів педагогічного процесу. Так, серед принципів професійного розвитку педагогів провідним визначено реалізацію компетентнісного підходу до розвитку фахової кваліфікації педагогів і керівників навчальних закладів, що передбачає необхідність переходу від кваліфікації, яку спеціаліст здобуває один раз і назавжди, до компетентності, яка дозволяє мобільно змінювати професійну діяльність, зумовлену соціально-економічними змінами, динамікою ринку праці, концепцію Болонського процесу.

Педагогічна діяльність вихователя включає низку взаємозумовлених компонентів. У природознавчій освіті найбільш значущими на нашу думку, є гностичний, конструктивно-проектувальний, організаторський, комунікативний компоненти (Т.І. Поніманська).

Гностичний компонент полягає в умінні вихователя визначати конкретні цілі, зміст, методику виховної діяльності, передбачати її результати на основі знання рівня індивідуальної підготовленості окремих вихованців та групи дітей у цілому, формулювати завдання щодо виховання і навчання, виробляти стратегію їх вирішення, оцінювати проекти рішень і способи їх реалізації, знаходити продуктивніші шляхи.

Важливим у роботі вихователя є використання таких прийомів, як опора на незначний, але дуже важливий для дитини її власний життєвий досвід, акцентування уваги дітей на основних та другорядних ознаках предметів природи за їх діяльністю, переключення з колективної на індивідуальну роботу кожного, ілюстрування можливих варіантів досягнутого результату тощо.

Також педагог має глибоко усвідомлювати роль емоційного фактору у формуванні дитини. Адже дитина, яка ніколи не пізнала радості праці в навчанні, не пережила гордості від того, що труднощі подолані, – це нещасна людина, – зазначав В.О. Сухомлинський.

Конструктивно-проектувальний компонент передбачає планування власної діяльності педагога і діяльності дітей, вдосконалення методики проведення різних видів діяльності (занять, праці, пошуково-дослідної роботи, спостережень тощо), відбір та організацію навчального матеріалу.

Організаторський компонент полягає в умінні педагога організувати різноманітні види спільної діяльності дітей так, щоб здобуті результати відповідали завданням ознайомлення дітей з природою, створювали особистісно-розвивальне середовище для

дитини (в кімнаті – куток природи; на ділянці – город, квітник, сад, куточок лісу, екологічну стежину тощо).

Комунікативний компонент передбачає уміння встановлювати і розвивати педагогічно доцільні взаємини з дітьми і їхніми батьками, колегами по роботі.

Для сучасного педагога важливою рисою є вміння встановлювати взаємини і будувати спілкування з вихованцями на засадах співробітництва, максимальної демократизації. Даний компонент передбачає безумовну рівність дорослого і дитини в праві на повагу, довір'я, взаємну вимогливість у практичній природо-пізнавальній діяльності.

Отже, для успішної діяльності у сфері «Природа» вихователь дошкільного закладу повинен володіти певною сукупністю знань, умінь, виховувати в собі позитивні особистісні якості. Єдність і взаємодія їх є передумовою ефективного реалізації професійних функцій вихователя дошкільного закладу.

Література

1. Єрмаков І. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: наук.-метод. зб. / І. Єрмаков, Н. Сохань. – Запоріжжя: ЦентрІон, 2005. – 640 с.
2. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої Освіти./ За загальною редакцією В.Д.Шинкарука, Заступника Міністра освіти і науки України. – К., 2008. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_891_74278486.pdf
3. Савченко О.Я. Цілі й цінності реформування сучасної освіти / О.Я.савченко // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 20-23.
4. Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї / Л. Л. Хоружа // Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – № 7. – (Серія "Психологія. Педагогіка"). – 202 с.

УДК 37.01: 378.048.2

Глодян Мирослава Іванівна, магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет
Науковий керівник - канд. пед. наук, доцент Добош О. М.

ПРОФЕСІЙНА РЕФЛЕКСІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

В сучасних умовах освіта набуває значення основного чинника соціалізації людини, що суттєво обумовлює соціально-індивідуальний розвиток особистості на всіх вікових етапах її життєдіяльності. Ключовою характеристикою ефективного освіти стає її безперервність. У «Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття) серед принципів її реалізації зазначено, що безперервна освіта «відкриває можливість для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, досягнення цілісності й наступності у навчанні та вихованні, перетворення отримання освіти на процес, що триває впродовж усього життя людини» [1].

У структурі безперервної освіти важливою ланкою є післядипломна освіта. Післядипломна освіта – це система навчання й розвитку фахівців із вищою освітою, що спрямована на приведення їхнього професійного рівня у відповідність до світових стандартів, вимог часу, індивідуально-особистісних та виробничих потреб; удосконалення наукового й загальнокультурного потенціалу особистості, що реалізується через діяльність спеціалізованих державних або приватних навчальних закладів і засобами самоосвіти й керується державними стандартами відповідно до фаху певних рівнів кваліфікації згідно з вимогами суспільно-економічного та науково-технічного прогресу.

В умовах нестабільного положення людини у світі, що змінюється, високої конкуренції на ринку праці актуалізується проблема соціально-педагогічного характеру, яка полягає в задоволенні соціально-освітньої потреби людини в знанні рефлексивних механізмів мислення та діяльності як залого професійної та життєвої успішності. Тому така галузь професійної освіти, як післядипломна, з метою задоволення цієї потреби людини потребує дослідження ефективності професійної рефлексії [2].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>